

הכוח לצמוח

הרבנית נעמה אתרוג

1. אורת ישראל פרק ח' פס' א'.

יסוד האמונה השלמה שבלב נובע הוא מתוך מעמק סגולת הנפש שבישראל. לעומתו מכוון קרבן העומר של שעורים, מאכל בהמה, הנוטה רק לרגש הטבעי. אחריו ועל גביו בא יסוד העילוי השכלי והלמודי. אמנם חולשת האדם גורמת, שבהיותו מוכשר למחקר שכלי יוחלש בו יסוד הנטיה האמונית, ובהיותו שלם באמונה הוא עלול למעט בהשכלה וחכמת לב. אבל תכלית דרך הישרה היא, שכל כח לא ימעט את חברו, ולא יתמעט על ידו, כ"א יתגלה בכל מלא עזו, כאילו היה הוא השולט לבדו. כח האמונה צריך שיהיה שלם כ"כ כאילו אין לו שום אפשריות של מחקר, ולעומת זה צריך שיהיה כח החכמה כ"כ מעולה ומזורז כמו לא היה כלל כח של אמונה בגפש. "אדם ובהמה - ערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה". אכן זאת היא מורשה מיוחדת לישראל, שהאמונה הקיימה היא אצלם טבעית, מצד המורשה הגלויה של גילוי שכינה, "רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה - הניסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי". ולהפך, הכפירה היא אצלם בלתי טבעית, ואפשרית רק ע"י העזה של שכרון, שמתוך עקשות או תאוות. מה שאין כן באומות העולם, שמציאות האמונה אצלם היא דוקא ע"י שכרון, כי לא נגלו להם ענינים מוחשיים גדולים על יסודי אמונותיהם, על כן אין טבעם האנושי גוזר להאמין כ"א ההסכמה המשכרת וההתגברות על הטבעיות. ועל כן טובה מאד לישראל תמימות האמונה בפשטותה, שהיא ג"כ מבוררה כיום בהיר, "ברה כחמה". ולפיכך מחובר הוא פסח לעצרת ע"י ספירת העומר שבבית המקדש, שהיא מחברת את מנתת השעורים, מאכל בהמה, נטית הרגש הטבעית, אל החטים, מאכל אדם, העלוי השכלי הרוחני, "עץ הדעת חטה היה". ושני הכחות היסודיים האלה מגלים את כל מלא ערכם ופעולתם, במעמקי הנפש ומרחבי החיים, בהופיעם כל אחד בצורתו העצמית השלמה, באין שום רבר מעיק לו כלל, ובהתכנסם והתקשרם יחד למערכה אחדותית עליונה.

2. עולת רא"ה ח"א

העומר.

"תפיסת יסוד הכח הבהמי המשותף לאדם ולבהמה, הכלול במהותם של השעורים, המתכלל בעומר, כשהוא עולה למזבח בהקרבתו, ובכוננתו שהיא נטית רצונו של הכלל לצד העילוי והקודש, עושה תסיסה גדולה לשבח בכל הנפשות, ובכל צדדי החיים וההווה, השייכים להן. מן השעורים, מאכל בהמה, בא העומר, וכשהנפש הבהמית מתעלה לעליוניות מקורה, ובכחה העז היא נוטה לקודש ולטהרת אמת, האהבה העיזה האלהית חוגגת את חג קדשה, והאומה כולה, כשהיא מקרבת את כחותיה החמריים, המתפשטים בכללותה, להיות קודש לד', מתאחדת היא ברצונה עם רצון אלהי עולם ד', וברית האהבה והשוויית הנטיות בדרך החיים, שבמהלכה של ההנהגה האלהית בעולם, השלמה במרום קדשה, ובמהלכה של האומה המקודשת כולה, הולכת היא ונקבעת ע"י פעולת קודש זאת, ואהבת עולם נקבעת בין ד' ובין ישראל עם קרובו."

3. עולת ראי"ה ח"ב עמ' שה'

"הגבהנו את היסוד של נפש הבהמית, שלנו ושל כל העולם כולו, אז בצאתנו ממצרים, לאט לאט, ממועד יציאתנו, משיעבוד עם שבשר תמורים בשרם, והגנו הולכים ועושים זה תמיד בפרק זה. מתחילים אנו עם העומר, מאכל הבהמות המקור שהם שואבים ממנו כח החיים שלהם, ונפשנו הבהמית ונפש העולם כולו מתרוממה, לאט לאט מתרוממת, מטהרת מטומאתה, מזדככת ומתעלה, יוצאת מצורת בהמה לקבל אור צורת אדם, יוצאת מתכונת שעורים לתכונת חיטים. ואנו באים לחוג את חג השבועות, יום אשר עמדנו בקומה הרוחנית הגמורה שלנו, וזיו הקוממיות מתחדש עלינו בכל שבועות. חמושים אנו בכל כח עז החיים של נפש הבהמה והיא בעצמה עלתה, נתעדנה ונזדככה, ועז לה, ויפעה לה, נטהרה וצוחצחה, והיא מוכנת להתחבר בחיבור אמיץ לצורת האדם השלמה, שאור הדעת העליון, האצילות הגמורה, שורה עליו, הדעת העליונה, בשני ערכיה הכלליים, הדעת המעשית והדעת השכלית הרוחנית העיונית. שתיהן בחוברת עולים ברוממותם, בשתי הלחם של חיטים, מאכל אדם, מאכל הנותן דעת. גם התינוק אינו יודע לקרא אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן, אבל הדעה המובלטת בבירורה - בחטה היא, שכוללת כ"ב אותיות הדיבור במספרה, ותחת האלמות הבהמית, קול התור של תורה, הדיבור המלא, נשמע בארצנו."

שו. מַצֵּנֶת סְפִירַת הָעֶמֶר

לְקַדֵּשׁ מִשְׁפַּחַת וְאֶרְבָּעִים יוֹם מִיּוֹם הַבָּצִיחַ הָעֶמֶר
 שֶׁהוּא יוֹם שֶׁשָּׂה עֶשֶׂר בְּנִיטוֹן שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּסְפְּרוּם
 לְכֶם מִסְפַּרְתָּ הַשָּׁבֹעַ מִיּוֹם הַבִּיאָתְכֶם אֶת-עֶמֶר
 הַמִּנְחָה. וְהַמִּנְחָה הַזֹּאת חֹכְמָה וְעֲלִיּוֹת לְמִנְחָה בּוֹ
 הַיָּמִים יוֹם יוֹם, וְכֵן הַשְּׂבוּעוֹת, שֶׁהֵתִיב אֱמֶר:
 מִסְפְּרוּ חֲמֵשִׁים יוֹם, וְאֶמַר גַּם בּוֹ, שֶׁבָעָה
 שְׂבוּעוֹת מִסְפַּר-לֶחֶם (דברים טו טו): וְכִפְרוֹשׁ אֱמַר
 אֲבִי בְּנִקְרָא בְּמִנְחָתוֹ (טו א): סִבְנָה לְמִנְחָה יוֹמִי
 וּמִצְנָה לְמִנְחָה שְׂבוּעִי (= סִבְנָה לְמִנְחָה יוֹמִי וּמִצְנָה לְמִנְחָה
 שְׂבוּעוֹת). וְיֵשׁ מִן הַמְּפָרְשִׁים, שֶׁהֵיךְ דַּעַתָּם, כִּי בְּנִתְּ
 הַכְּתוּב לְמִנְחָת הַשְּׂבוּעוֹת — בְּנִקְרָא בְּשֵׁנָה שְׁלֹמִים
 אֲבָל לְהַזְכִּיר בְּכָל-יוֹם וְלִזְמַר שֶׁהֵם כָּךְ וְכָךְ יָמִים
 וְכָךְ וְכָךְ שְׂבוּעוֹת — אֵין צָרָה, וְיֵשׁ מִהֵם שֶׁאָמְרוּ,
 כִּי הַדָּרָךְ הַנִּקְרָא — לְהַזְכִּיר מִיָּנִי הַשְּׂבוּעוֹת עַם
 הַיָּמִים מְסִיד בְּכָל יוֹם, וְיֵרָא שְׁמֵים יְכַסֵּר דְּרָכָם
 לְהוֹצִיא מִכָּל-סִפְקָה, וְלֹא יִחוּשׁ לְתַפְאֵרֶת הַמַּלְאוֹת,
 וְכֵן נִהְיָ הַיּוֹם בְּכָל-הַמִּקְוֹמוֹת שֶׁשָּׂמְעֵנוּ, וְכַתֵּב
 הַרְמַבֵּים וְזָרוּגוֹ לְבָרְכָה: וְאַל נִסְפָּה אוֹתָהּ אֶמְרָם
 וְזָרוּגִים לְבָרְכָה: סִבְנָה לְמִנְחָה יוֹמִי וּמִצְנָה לְמִנְחָה
 שְׂבוּעִי, וְהַחֲשֵׁב שֶׁהֵן שְׁמֵי מִצְוֹת, שֶׁאֵין הַכְּנִיָּה
 עֲנָה לִזְמַר שֶׁהֵיךְ מִצְנָה בְּפָנֵי עֲצָמָה, אֲבָל הוּא
 חֲלַק מִחֲלָקֵי הַמִּצְוֹת וְאֶמְנָם הֵיוּ שְׁמֵי מִצְוֹת,
 אִלּוּ אֶמְרוּ מִיָּנִי הַיָּמִים מִצְנָה וּמִיָּנִי הַשְּׂבוּעוֹת
 מִצְנָה, וְזֶה מֵה-שֶׁלֹּא נִגְלַם מִמֵּי שֶׁיִּדְבָּק בְּדָבָר
 וְיִבְאָרְהוּ, שֶׁאֵמָּה בְּשֶׁתֵּאֱמַר יִתְחַיֵּב שֶׁיִּשְׁעָה כָּךְ וְכָךְ,
 לֹא יִתְחַיֵּב מִן הַמִּצְוֹת הַזֶּה שֶׁהֵיךְ הוּא מִצְנָה
 בְּפָנֵי עֲצָמָה, וְהַרְאָה הַמְּבַאֲרֶת, עַל זֶה הָיִתְנוּ
 מוֹנִין הַשְּׂבוּעוֹת כְּמוֹ כֵּן בְּכָל-לֵילָה בְּאֶמְרָנוּ שֶׁהֵן
 כָּךְ וְכָךְ שְׂבוּעוֹת וְכָךְ וְכָךְ יָמִים, וְאִלּוּ הָיוּ הַשְּׂבוּעוֹת
 מִצְנָה בְּפָנֵי עֲצָמָה, לֹא סָדְרוּ מִיָּנִי אֲלֵא בְּלִילֵי
 הַשְּׂבוּעוֹת בְּלִבָּד, וְהָיוּ לְהֵן שְׁמֵי בְּרִכּוֹת: אֲשֶׁר
 קָדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְנִצְנֵנוּ עַל סְפִירַת יְמֵי הָעֶמֶר,
 וְעַל סְפִירַת שְׂבוּעֵי הָעוֹלָמָה, וְאֵין הַדָּבָר בּוֹ, אֲבָל
 הַמִּצְוָה הִיא סְפִירַת הָעֶמֶר יָמִי וְשְׂבוּעוֹתָיו כְּמוֹ
 שֶׁכַּתְּבוּנוּ, עַד כָּאן.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה, עַל צֶדֶד הַפֶּשֶׁט, לְפִי שֶׁכָּל-
 עֲקָרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ, אֲלֵא הַתּוֹרָה, וּמִפָּנֵי הַתּוֹרָה
 נִבְרָאוּ שְׁמֵים וְאָרְצִים, וְכֵמוֹ שֶׁכְּתוּב: אִם-לֹא בְּרִיתִי
 יוֹמָם וְלַיְלָה (וַגֵּר' ירמ' לג כה): וְהִיא הַעֲקָר
 וְהַסֵּפֶה שֶׁנִּגְאָלוּ וְנִצְאוּ מִמִּצְרַיִם, כִּדִּי שֶׁיִּקְבְּלוּ
 הַתּוֹרָה בְּסִינַי וְיִקְמִינָה, וְכֵמוֹ שֶׁאֶמַר הַשֵּׁם לְמִשְׁה:
 וְזֶה-לֶךְ הָאֵת, כִּי אֲבִי שֶׁלְחִמִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת-
 הָעָם מִמִּצְרַיִם מִצְבִּדוֹן אֶת-הָאֱלֹהִים, עַל הָקָר הַזֶּה

(שמות ג יב). וּפְרוֹשׁ הַפָּסוּק: הוֹצִיאֲךָ אוֹתָם
 מִמִּצְרַיִם, וְהָיָה לָךְ אוֹת שֶׁמִּצְבִּדוֹן אֶת-הָאֱלֹהִים
 עַל הָקָר הַזֶּה, בְּלִוְמָה: שֶׁמִּקְבְּלוּ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא
 הַעֲקָר הַגְּדוֹל שֶׁבְּשִׁבְלֵי זֶה הֵם נִגְאָלִים, וְהִיא
 מְקַלֶּת הַטּוֹבָה שֶׁלָּהֶם, וְעִנְיָן גְּדוֹל הוּא לָהֶם יוֹמֵר
 מִן הַתּוֹרָה — מִצְבִּדוֹת, וְלָכֵן יִעֲשֶׂה הַשֵּׁם לְמִשְׁה
 אוֹת, בְּצִאתָם מִצְבִּדוֹת לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, כִּי הַסֵּפֶל
 עוֹשֵׂין אוֹתוֹ אוֹת לְעוֹלָם אֵל הַעֲקָר, וּמִפָּנֵי כֵּן
 כִּי הִיא כָּל-עֲקָרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּבְצִבּוּרָה נִגְאָלוּ
 וְעָלוּ לְכָל-הַגְּדוֹלָה שֶׁעָלוּ אֵלֶיהָ, נִצְטוּרֵינוּ לְמִנְחָה
 מִסְפַּרְתָּ יוֹם טוֹב, שֶׁל פֶּסַח עַד יוֹם נְתִינַת הַתּוֹרָה
 לְהִרְאוֹת בְּנִפְשָׁנוּ הַחֶסֶד הַגְּדוֹל אֶל-הַיּוֹם הַנִּבְכָּד
 הַנִּזְכָּר לְלִבֵּנוּ בְּעֶבֶד יִשְׂרָאֵל, וְיִסְגָּה הַמִּיד
 מִמֵּי: כִּבּוֹא הַעֲצָמָה הַנִּזְכָּר אֵלֵינוּ שֶׁיִּצְאָ לְתוֹרָה, כִּי
 הַמִּנְחָה מְרָאָה לְאֶדָם כִּי, כָּל יִשְׁעוֹ וְכָל חֲפָצוֹ
 לְהַגִּיעַ אֶל-הַזִּמְנָן הַזֶּה, וְזֶה שֶׁאֵינוֹ מוֹנִין לְעַמְרָה,
 בְּלִוְמָה: כָּךְ וְכָךְ יָמִים עֲבָדוּ מִן הַמִּנְחָה, וְאֵין אֲנִי
 מוֹנִין כָּךְ וְכָךְ יָמִים: יֵשׁ לָנוּ לְזָקֵן — כִּי כָּל זֶה
 מְרָאָה בְּנוֹ הַרְצוֹן הַחֶסֶד לְהַגִּיעַ אֶל הַזִּמְנָן, וְעַל-
 כֵּן לֹא נִרְצָה לְהַזְכִּיר בְּתַחֲלַת חֲשׁוֹנוֹנוּ רַבּוּי
 הַיָּמִים, שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לְהַגִּיעַ לְקַרְבֵּן שְׁמֵי הַלֶּחֶם שֶׁל
 עֲצָרְתָּ, וְאַל יִקְשֶׁה עָלֶיךָ לִזְמַר: אִם בּוֹ אֶמַר
 שֶׁעָבְדוּ רַב הַיָּמִים שֶׁל שְׂבָעָה שְׂבוּעוֹת אֵלֶּה,
 לְמָה לֹא נִזְכִּיר מַעֲוֵת הַיָּמִים הַנִּשְׁאָרִים? לְפִי
 שֶׁאֵין לְשִׁבוֹת מִכַּעַס הַחֲשׁוֹנוֹן בְּאֶמְצָעוֹ, וְאִם מִשְׁפָּל:
 אִם בּוֹ לְמָה אֲנִי מִתְחַיֵּלִין אוֹתוֹ מִסְפַּרְתָּ הַשָּׁבֹעַ,
 וְלֹא-מִיּוֹם רִאשׁוֹן? הַמְשׁוּבָה: כִּי הַיּוֹם הַרְאִישׁוֹן
 נִתְחַדֵּר, בְּלוֹ לְהַזְכִּיר הַגֵּם הַגְּדוֹל, וְהוּא יִצְיָא
 מִצְרַיִם, שֶׁהוּא אוֹת וּמִלִּפְתַּי בְּחִדּוֹשׁ הַעוֹלָם וּבְהַשְׁקָמָת
 הַשֵּׁם, עַל בְּנֵי-הָאָדָם, וְאֵין לָנוּ לְעֲרֵב בְּשִׁמְחָתוֹ
 וְלְהַזְכִּיר עִמּוֹ, שׁוֹם עִנְיָן אֲחֵר, וְעַל כֵּן נִתְקַן
 הַחֲשׁוֹנוֹן מִיּוֹם שְׁנֵי מִיָּד, וְאֵין לִזְמַר, הַיּוֹם כָּךְ
 וְכָךְ יָמִים לְיוֹם שְׁנֵי שֶׁל פֶּסַח, שֶׁלֹּא יִהְיֶה
 חֲשׁוֹנוֹן רָאוּי לִזְמַר, לְיוֹם שְׁנֵי, וְעַל כֵּן הַתְּקַן
 לְמִנְחָת הַמִּנְחָה מִפְּנֵי שֶׁנִּצְטָה בּוֹ, וְהוּא קָרְבֵּן הָעֶמֶר,
 שֶׁהוּא קָרְבֵּן נִבְכָּד, שֶׁבוֹ זָכַר שֶׁאֵנוּ מְאִמְנִים, כִּי
 הַשֵּׁם בְּרִיךְ הוּא בְּהַשְׁקָמָתוֹ, עַל בְּנֵי אָדָם רִוְצָה
 לְהַחֲיוֹתָם, וּמִסְדֵּשׁ לָהֶם בְּכָל-שָׁנָה וְשָׁנָה זָרַע-
 תְּבוּאוֹת לְחַיִּית בּוֹ.

מִדִּינֵי הַמִּצְוָה, מֵה-שֶׁאָמְרוּ זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה
 (מנחות טו א), שֶׁמִּצְנָה לְמִנְחָתוֹן מִצְבָּר כִּדִּי שֶׁהוּא
 תְּמִימוֹת, כְּמוֹ שֶׁאֶמַר, הַכְּתוּב, תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה,
 וְאָמְרוּ זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה: אִימְמֵי הֵן תְּמִימוֹת: כּוֹמֵן
 שֶׁמִּתְחַיֵּל מִצְבָּר, וּמִכָּל מְקוֹם פָּרְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים,
 שֶׁאִם שָׂבָה, וְלֹא מָנָה מִצְבָּר — מוֹנָה לְמִסְרָה כָּל-

הרבנות טלגר